

Het verhaal van Bertram Korts Hoftijzer

Al vele generaties lang komt in de familie Hoftijzer de merkwaardige dubbele voornaam Bertram Korts voor. Johan Hoftijzer (79) van Pakkebijer aan de Klokkemakersweg in IJzerlo heeft eens uitgezocht waar die vandaan komt. In Spork, net over de grens bij Aalten, vond hij na enig zoeken een boerderij Kortman. Daar trof hij een toen 94-jarige bewoner Prinzen aan die hem het oude verhaal uit de doeken kon doen.

Hendrik Jan Hoftijzer (1766-1812) en zijn vrouw Willemina Nibbelink trouwden in 1795 in bij ene Bertram Korts en diens vrouw op Kortman in Spork, om 'de oude mensen aan het einde te brengen', zoals dat heette. Omdat de Kortsen kinderloos waren, beloofden de Hoftijzers hen de naam te laten voortbestaan in hun familie.

Die belofte hebben ze ruimschoots waargemaakt; zowel bij Hoftijzer als de later aangetrouwde families Rots, Te Boveldt en Swijntink wordt sindsdien de dubbele voornaam aangetroffen. De jongste huidige naamdrager is Bertram Korts Hoftijzer uit IJzerlo, geboren 1968. Johan Hoftijzer vertelt dat de bijzondere voornaam vroeger op school nog wel eens aanleiding gaf tot plagerij. „Hee botterhamkorst!“ werd dan geroepen.

Voornoemde Hendrik Jan Hoftijzer in Spork stierf al op 46-jarige leeftijd. Zijn weduwe hertrouwde met Prinzen, afkomstig van de boerderij, Maris in Dale, en hier van stamde de oude bewoner Prinzen op Kortman weer af. De boerderijmanege 't Hoftijzer

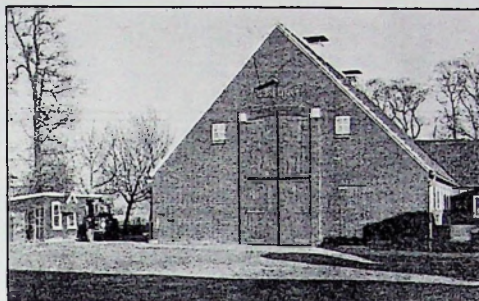

rubriek over boerderij- en familienamen door Henk Harmen. Suggesties en aanvullingen 0543 472603

Meestershuus

Op de vorige aflevering van Wortels in de Achterhoek reageerde de heer Ter Haar uit Nijbroek. Hij meldt dat zijn overgrootvader Gerhard Elisabeth ter Haar, geboren 1823 in Doetinchem of Aalten, rond 1840 heeft geprobeerd in Varssel een landbouwschool te stichten. Hij had wel een huis in Varssel, maar zijn plan voor de school zou zijn mislukt. Later werd hij schoolhoofd en voorzanger in Hengelo. Mogelijk woonde hij een tijdje op 't Meestershuus aan de Antinkweg in Varssel.

aan de Kruisdijk 14 in IJzerlo is het oudste familiehuus. Dat de Hoftijzers, Hoftiezers, Hoftijzers en Hoftiesers van dit oude hofgoed stammen is wel zeker. Immers de oudst bekende telgen worden ook vermeld als 'Op Hoftijzer'. De naam Hoftijzer is een samentrek-

♦ Boerderij 't Hoftijzer in IJzerlo, oudste stamhuis van de Hoftijzers. (Foto Willem Hissink)

king van 'den Hofte|lzer' of 'Hofte IJzerlo'. In dialect is de oude benaming van IJzerlo Iezern; meestal echter wordt in de volksmond gesproken van d'Nestiezers, weer een samentrekking van 'den es te Iezern'.

Het hofgoed was al in 1379 een bezit van de heren van Anholt in de heerlijkheid Bredevoort; in 1670 verkochten ze het goed uit geldgebrek. Gerda te Bokkel, tot voor kort bewoonster, vertelt dat regelmatig Hoftijzers uit de VS en Canada komen kijken, op zoek naar hun 'roots'.

Het zijn afstammelingen van emigranten uit de vorige en begin deze eeuw, met wie door Martin Hoftijzer via Internet wordt gecorrespondeerd. Hun IJzerlose bakermat valt die pelgrims soms wat tegen, want de huidige boerderij dateert pas van 1953. In de oorlog is de oude hoeve met fraai dwarshuis bij een bombardement afgebrand. Een windwijzer

uit 1742 is nog bewaard, voorstellend een drakenkop met de letters E.S., opeens treffend omdat de nieuwe bewoners Eddie Stikker en Alice Westervelt zijn. 't Hoftijzer heeft altijd een centrale rol in IJzerlo gespeeld, vroeger als centraal hofgoed van Anholt, later als plaats voor zomer- en paardenfeesten en toogdagen. De Hof te IJzerlo heeft zelfs een eigen wijnmerk bij de plaatselijke slijter Brunsveld. De stamlijst begint - blijkens de stamboom van wijlen Leo Bruil Traanboer - met ene Jan Hoftijzer, later Hoftijser, die rond 1645 op 'Estiezer' woonde en met ene Enneken getrouwd was. Na hem volgende generaties zijn:

-Lambert op Hoftijzer geb. 1680, getrouwd in 1714 met Trijntje Coks.

-Bernardus 1719-1755, getrouwd met Johanna Adrianna Walvoort (zijn broer Jan 1734-1811 woonde nog op 't Hoftijzer)

-Hendrik Jan H. op Kortman in Spork (1766-1812), in 1795 getrouwd met Willemina Nibbelink.

-Johann Heinrich H. (1810-1888), Spork, getrouwd met Gertrud Kempink of Kempers.

-Heinrich Wilhelm H. (1841-1911), Spork, in 1870 getrouwd met Anna Catharina Boveldt uit Bredevoort.

-Bertram Korts Hoftijzer 1872-1934, getr. met Johanna Jacoba Penning van de Heegt uit Lintelo. -Jan Willem H. (1902-1972), getrouwd in 1931 met Geertruida Johanna Kraaijenbrink. Woonde op Rengelink in IJzerlo.

Deze laatste telg is de bekende 'Rengelink Willem', die het loonbedrijf begon. Zonen zetten het voort, uitgebreid met een mechanisatiebedrijf, een weg- en waterbouwbedrijf en in Barchem een loon- en transportbedrijf.

Paarden

De Hoftijzers die geen boer werden, werden veelal timmerman of metselaar. Ook in Canada werd een aannemersbedrijf gesticht. De Hoftijzers zijn vanouds grote paardenliefhebbers. Van Lambert uit 1680 is al bekend dat hij drie paarden bezat. Henk Eppink, schoonzoon van Rengelink Willem, herinnert zich dat het gesprek op familiefeesten vroeger steevast over paarden gingen dan vooral over hun enorme trekkracht.

In zijn fraaie boek over IJzerlo schrijft wijlen Henk Westervelt in de dialectballade van Willem Eume Hoftijzer hoe deze na een lang leven met paarden in zijn gebed aan God vroeg of er in de hemel ook paarden zijn...

9 D 18/01-1997

3210